

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне, а за стран. земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДВОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22
Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конт 12008.

И моћни умиру.

Некад свемоћна либерална странка у Угарској умире. У нове изборе не кани ни уважити. Знак њене смрти. Она је своју улогу свршила. Њена владавина, дуга владавина, обиљежена је крупним словима код немађарских народа у Угарској. Српски народ је осјећао тих неправда и насиља. Сјетимо се само самовоље те странке у нашој народно-црквеној аутономији. Тиштао нас је, гонио нас је режим либералне странке И дође земац, да је сама својим дјелима задала и себи смрт. Док је одржавана силом државног апарата, изгледала је и она силна и свемоћна. Без тог апарата је, ево, ништа.

У Хрватској и Славонији кроз дуго година савезница мађарске либералне странке је тако звана „народна“ странка. Свагдањи бан био је вођа те странке, у ној време водство је преузео бивши министар Никола пл. Томашић. Промјеном водства хтјело се је дати неке независности пред свијетом тој странци. Та опсјена не помаже Ми знамо шта одржава ону странку. Куен је с брада с дола сакатим изборним редом сабрао стотинак људи, и то је та „народна“ странка у Хрватској и Славонији. Чиновништво је на својим плећима уносило те људе у сабор. Нека престане чиновништво утицати на изборе, те „народне“ странке нестане с лица земље. Бадава просипље „Дневни List“ ријечи о мудрости и јакости своје странке, ми је врло добро знамо. Није то странка, коју је народ извдио из свог крила и истурио је да води послове народне. То је странка командована, странка власника — банке станице, а у ној гледамо поједине дешептерере, којима та странка осигурава егзистенцију. Нека престане команда над чиновницима код првијех избора, нестало је оне групе људи, која је додварала се мађарској либералној странци на рачун своје отаџбине.

Нова угарска влада намјерава у првој саборској сједници да осуди владавину Тисину и Фејерваријеву. Не ће их опту-

живати, истина, али ће их осудити. А у тијем кабинетима министроваше вођа данашње „народне“ странке Томашић, неки дан раста се са министарском столицом друг Томашићев — Ковачевић. И њих два паше под ту осуду. То ће бити јаки ударац „народној“ странци, ударац, који ће јој ускорити смрт. Други ударац треба да јој зада народ на изборима. Да то народ буде могао, потребно је загарантовати пуну изборну слободу. Ко ће је загарантовати?

Неспособност „народне“ странке избила је за вријеме угарске кризе. Не знадоше и не умједоше њени прваци предвидјети догађаје, који се тако често понављаху. Беч се нагоди с мађарском коалицијом, коалицији су остављене одријешене руке у пословима према Хрватској и Славонији, па је сад и ред, да та „народна“ странка своју службу Бечу плати својом смрћу.

Либерална мађарска странка мртва је за њом у гроб треба да сиђе и „народна“ странка у Хрватској и Славонији.

Српска омладино!

Из крила српске омладине добијамо ове редове:

Сада кад настаје у Угарској изборна борба, време је да покаже српска омладина, без равлике сталежа, али особито академска омладина, колико јој је доиста стало до политичких успеха српског народа. Време је да покаже делом да живи за народне идеале јер речи смо и до сад много слушали, али дела не видесмо.

Кад су некада наши старији као ђаци, добровољно полазили у рат за српску слободу и залагали своју главу, зар ми да данас оклевамо заћи у народ, обавештавати га, одушевити га и поучити га шта му је дужност. А при томе и не излажемо свога живота, већ једино жртвујемо свој комедитет народној ствари.

Или смо ми зар заиста тако трули, тако јадни да нам је и то тешко учинити?!

Немам на то никаква права. А ту ћу женску прилику пошто по то, ја се одрече свога плена. Ваља само дознати, где она живи. Онда ћу се ја с њом проразговарати. А сад ћу манути све, па се латити свога посла. У путој п бесцељној борби, коју ми зовемо животом, има само једна истина, права срећа: задовољство радника, када он, погружен у свој посао, заборавља на све ситнице у животу, па после, свршивши га, може рећи себи с поносом: да, данас сам учинио добро.

XII.

Записници Лопатина. Шест дана је прошло од састанка са Бесоновим, а Надежда Николајевна ми није долазила. Послала је само писамце, у коме је молила, да јој не узем за зло и изговарала се на неке прилике.

Ја показах писамце Хелффрајху и нас се обоје сложисмо, да она није здрава. Требало ју је пошто по то наћи. Кад би знали њену породицу, могли би наћи њену адресу на адресном столу, али ни ја ни он, не знајасмо њене породице. Да запитам Бесонова, не би се исплатило. Ја очајавих, али Семен Ивањић ми обећа, да ће је наћи „макар на дну морском“. Кад је други дан зором устао обукао се некако брижљиво и одлучно, збиља се пустио на опревну експедицију и нестале га на цео дан.

Ја остадох сам, па покушам да радим; посао ми не пшаше од руке. Дохватим с полице књигу па станем читати. Речи и мисли пролажаху кроз моју главу, не остављајући трага. Ја сам напре-

Омладино! У колико буде мање успеха у садашњој српској изборној борби, у толико ће више кривице бити и на теби. Ако имаш савести, знаћеш шта ти је дужност, а ако је немаш онда се одреци незаслуженога имена народне узданице. Омлад.

Сазив и распуст загребачког сабора.

О томе доноси „Pokret“ између осталог: „Сабор се састаје 18. априла (5. по старом к.), али не да вијећа, него да буде распуштен. По нашим информацијама, црпљеним из добрих извора, имали би се одмах по распусту сабора нови избори расписати и провести најкраћем року.

Избори су пред вратима! Избори у великом, критичном часу. Кроз деценија нијесу изборници наше отаџбине имали тако велику задаћу, како ће је имати овај пут. Сада треба знати своју задаћу извршити, а будемо ли је знали извршити, онда можемо с надом гледати у даљњи развој наших прилика“.

„Pokret“ даље констатује, да је политика „новог курва“ била по својој темељној мисли са свијем исправна и оправдана“. То доказује преокрет у Угарској, који је извдио мађарску коалицију као одлучан фактор у Угарској „а томе су фактору и овај пут, као и увијек до сада, остале са стране Беча потпуно слободне руке у питањима унутрашње политике у државној заједници хрватско-угарској, а то значи: Хрватска и Угарска нека се изравнају, како знају, њихови се послови не тичу никога, него њих самих. То је рачка револуција предвидела, а догађаји дали су јој право много прије, него што се је очекивало“. И то је успјех политике „новог курва“ али и доказ потпуне кратковидности матадора „народне“ странке, њихов пораз.

„Ово су успјеси“ — наставља „Pokret“ — „досадашњи: све остало, сав даљњи тецај ствари у Хрватској стоји до нас самих. Путеви су ударени добри, треба

гао, свом снагом, своју пажњу, па ипак не могах да савладам ни неколико страна.

Заклопим ту књигу, — умну и добру књигу, коју сам пре неколико дана читао истина с муком, ал' с оним заносом и радошћу, какву нам увек пружа ваљано читање — и пођем да тумарам по граду.

Обувела ме нека полусвесна, бона слутња и жада, да ћу среети ако не Надежду Николајевну, а оно ма кога, ко ће ми знати ма што рећи и не престано пажљиво посматрах пролазнике, често пређем и на другу страну улице, кад свазим какву женску, које ме колико-толико подсећаше на познату ми слику. Но никога нисам срео, осим капетана Грум-Скжебицкога, у четири сата (беше крај децембра и већ се окривало), који се петаше по Невском Преспекту озбиљно и достојанствено. Беше врло топло; на капетану елегантна оперважена бундица, растегнута и отворена око врата; шарена атласна марама са сјајном иглом провириваше из перваза; пешир му се светлио, као да је углачан, а руком, која беше утегнута у помодну жућу рукавицу с дебелим црним шавом, ослањаше се на трскавац с великим коштаном пупетом. Кад спази мене, он се пријазно и удворно насмеши, весело ми пружи руку и приђе.

— Мило ми је, што вас видим, господине Лопатине, рече он. — Врло пријатан суесрет.

Он ми стиште руке и, одговарајући на моје питање о здрављу, продужи.

— Хвала. Шетате ли се, или се куда журите? Ако је оно прво, не би сте ли изволели самном

ПОДАСТАК.

Надежда Николајевна.

Приповетка: Всеволода Гаршина
превео с руског Рајко.
(Наставак.)

За чудо се променила. Оно бледо лице добило неки жиг достојанства, које никаке не пристаје њеном друштвеном положају. Скромна је, а у исти мах, некако поносите. Чим се може поносити?! Загледавши се пажљиво у Лопатиново лице, ја мишљах, да ћу на њему прочитати историју његова одношаја према њој. Нема на њему ништа особито; мало је узбуђен, али, по свој прилици, само због своје слике. То ће бити ремек. Стоји на платну, као жива.

Ја сам обуздао свој гнев и претварајући се, да нисам ожалостен ни увређен, остадох с Лопатином и Хелффрајхом. Упустисмо се у разговор и они пажљиво слушаху моје поуке о разним предметима, којима се сада забављам.

По шта да се ради? Да манем, нека остане, као што јесте? Један пут сам се заверио Лопатину, да нећу у то уплетати његову сестру Софију Михајловну. Ја морам, збиља, радити, као што сам обећао. Али не могу ли ја писати својој матери? Макар и ретко, али тек се она састаје са Софијом Михајловном, па јој може све испричати. Ја нећу погазити своје речи, а у исти мах...

Да, не треба ту ствар оставити саму себи; ја

знати њима крочити даље. Што будемо знали извојштити, то ћемо имати.

То треба имати на уму у очи нових избора“

Прилике у Угарској

Владин програм.

Јуче је министар председник Александар Векерле развио владин програм пред коалираним странкама у независачком клубу. Како је ова влада само прелазна, то јој се ни програм не распростире на даље, но колико обухвата споразум склопљен са краљем. Задатак садање владе је у првом реду, да спроведе изборе за сабор. Затим ће нови сабор начинити програм за прошлу и ову годину, изгласаће редован број новака и створиће нов изборни закон са проширењем изборног права у оноликој мери, у коликој је то прошла влада назначила. Законодавним путем спровешће склопљене међународне трговачке уговоре и с обзиром на ХХХ. законски чланак од 1899. год створиће нову аутономну царинску тарафу. Нова влада ће предложити и остварити неке своје предлоге, којима је сврха, да се очува угарски устав. Економски однос са Аустријом остаће досадашњи до новог сабора. Овај однос ће коначно уредити, а тако исто и војничка питања ће решити сабор, који ће доћи после овога. Та ће питања тек тада доћи на дневни ред, а тада ће бити на челу државе она влада, коју краљ наименује из већине оног другог сабора. Садања влада спровешће још и примање плаћања у готовом. То су границе дело круга Векерлове владе.

Либерална странка.

Управни одбор либералне странке имао је јуче пре подне седницу, да одреди оне предлоге, које ће довести изнети странку. На седници биле су све вође либералне странке, седница је пак трајала један сат. На седници је изјавио гроф Стеван Тиса, да приликом ових избора неће се никде кандидовати, на што је одбор донео једногласно одлуку, да ће пред странку изнети предлог, да се странка с обзиром на садање политичке прилике разреши. Шта више, да се разреши и клуб, да не би поникла сумња да је разрешење странке само тактичка смицалица. На тај начин убрзо нестаће некадање алогласне либералне странке, која је и нама толико повреда нанела. Немамо рашта за њом да зажалимо. — Већи део њених чланова угледаће се на вође, те ће се повући од политичког живота, а један део пак хоће да ступи у уставну странку, да би се ма на тај начин одржао на површини. Ну ниједна од удружених странака није вољна да их прими. Опће је уверење свију тих

Радо бих се вратио скупа с вама, али навика, господине Лопатине! Шећер се свака дан и прођем Невски два пута туда и натраг. То је правило.

Ја сам научио да се вратим кући, па за то пођох с капетаном. Он достојанствено изјави разговор.

— Ово ми је други мио суерет, рече он. — Видео сам се на Невском и с господином Бесоновим и дознао, да је и он ваш пријатељ.

— Шта, капетане, зар ви познајете и Бесонова?

— Питајте ме, кога ја не знам! одговори капетан слежући раменима. — И господин је Бесонов, као ђак, живео у мом хотелу. Ми смо били добри пријатељи, дајем вам поштено реч. Ко све није живео код мене, господине Лопатине! Многи садањи славни инџиниери, правници и писци познају капетана. Да, врло многи чувени људи памте мене.

И у тај мах се капетан учтиво поклони, неким господину обилна и умна лица, који брзо пролажаше мимо нас. Господин ћутао и беше у први мах у недоумици, али после се насмеши и пријатно се поклони капетану.

— Не заборавља тај господин старих пријатеља, а већ је у високом чину, господине Лопатине, чувени инџиниер Петришев. И он је живео код мене као ђак.

— А Бесонов питају ја.

— И Бесонов је диван господин. Мало је слаб према лепим очима нежнога пола... додаде капетан нагињући се моме уху.

Ја осетих, да ми срце брже закуца. Мени се учини, да капетан мора ма шта знати и о Надежди Николајевној.

странака, да удруженим странкама припада само онај, који је до образовања садање владе био у њима. Нове понуде странке не примају.

„Народна“ владина странка у Хрватској и Славонији.

Судећи по свима знацима, иста судбина као и либералну странку у Угарској чека и владину т. зв. народну странку у Хрватској и Славонији, ту верну савезницу бивше либералне странке. Ми Срби врло добро познајемо сва насиља те „народне“ странке, јер смо сами кроз дуги низ година трпели и патили под њеном неправедном, василном управом. Исписаћемо само оно, што за њу каже мађарски лист „Мађарорсаг“. У томе листу стоји ово: „Та странка има можда још и више грехова но либерална странка. Кроз деветине година на најбездушнији начин угушавала је ова странка у Хрватској слободу, али се увек старала да за та дела јој пред хрватским народом падне мржња на мађарски народ. Ужасно је оно стање, што је та странка створила у Хрватској. Тек онда о том стању можемо имати нека појма, кад замислимо оно стање, које је код нас трајало неколико месеци под Фејерваријевом владом, да се одржава деветинама година! Слобода штампе, право зборовова просто не постоји. Народ од два и по милијона има свега 50 хиљада изборника, од којих су 30 хиљада чиновници и остало зависно особље! На тај начин тај сироти народ нема форума, где би изнео своје тужбе, своје повреде, своје жеље. Према свему овоме јасно је, да народ у Хрватској није подобан, да се ослободи својом снагом из овог свог тешког положаја. Мађарски народ чека тај узвишени позив, да пружи руку помоћи народу у Хрватској, који стење у канџама тираније. Мађарски народ треба да докаже, да је гадна лаж и срамно обмањивање да је у интересу мађарског народа било угњетавање народа у Хрватској и Славонији. — Хрватска владина странка, тако звана народна странка, сада се са ласкавим речима приближује мађарским удруженим странкама. Цел јој једино то, да остане на влади, да може и надаље продужити своју политику. Молимо вође наше, нека буду обазриви према овим ласкању, јер иначе могу да прођу као онај, који је гују грејао у својим недрима. Мађарски народ хоће у братском споразуму да живи са народом у Хрватској, али у садашњим му тако звањим представницима му нема вере. Слободу штампе, слободу зборовова, проширено бирачко право, чисте изборе треба створити у Хрватској и Славонији и тада ћемо наћи на прави народ тамо, који ће свакако разумети, да до своје слободе и среће може доћи једино заједно са мађарским народом.“

Капетан се опет наизменично поклони неком познанику, па продужи:

— Да, да то не беше тако диван млад човек, ја бих се с њим побрчао, господине Лопатине. Али ја се сећам своје младости, па уза све то, стари војник није још ни данас равнодушан према лепим очима...

Он ме погледа са стране и намигну; змираве му очи дођоше некако светле.

— Капетане, почнем ја, — мени је врло мило што сте ви познати са Бесоновим... Ја видите, нисам то знао

— Да, он је живео код мене врло мало.

— Не беше ли он познат...

Ја се наједаред ужасно застидех. Нешто ми укучи језик, који већ хтеде да изговори име Надежде Николајевне. Ја погледах на капетана, који је упиљео у мене своје очи, у којима се изненада променио израз. Сад он беше налик на јастреба.

— Напоследку ви, по свој прилици, не знате. Извините, завршам ја абуњено.

Он ме погледа чисто немарно и махну штапом.

— Да, стари војник има се чега сећати... продужи он, као да га ја нисам ништа питао. — Ту је већ шездесета, додаде он, климајући жалосно главом. — Морам признати да вам завидим господине Лопатине, али завидим само вашим младим годинама.

— Где сте ви служили капетане? запитам ја, опоменувши се Хелффрајхових речи.

Капетан се наједаред још једном промени. Лице му дође плашљиво — обилно. Погледа на десно,

Државни тајници.

Као што јављају, државни тајник министарства правде биће Антал Гитер, добранског министарства Фрања Болгар, унутрашњих послова Јулије Гулнер и гроф Јован Хадик, министарства просвете Јулије Шаги. Од старих остаће Александар Поповић, Јосиф Стерењи и Виктор Молнар. Спомину још, да ће други државни тајник у министарству финансија бити Золтан Деши, а тајник министарства пољопривреде да ће бити гроф Арвед Телеки.

Нови велики жупани.

С падом старог система већина жупанија добиће нове велике жупане. И иначе су у многим жупанијама места великих жупана упражњена. За који дан изаћи ће у званичном листу имена нових жупана. Будимпештански листови већ доносе читаву поворку имена нових жупана. Тако „Мађарорсаг“ пише, да је извештен, да ће за новосадског великог жупана бити наименован др. Аладар Бала, овдашњи адвокат.

Обустављање политичких парница.

Против садашњег министра правде, Гезе Полоњија, покренуло је пре месец дана државно одветништво парницу због увреде краљеве особе, коју је нанео у свом говору, држаном у „Шаш“ клубу. Сада је одветништво прекинуло истрагу у тој ствари и о томе је Полоњија известило овим отписом: Извештавам Вас да сам покренуто истрагу на основу 140. и 173. §§. казненог закона због увреде величанства, нанешене у говору Вам, држаном 24. фебруара у „Шаш“ клубу у Будимпешти својом одлуком од 31. марта под бројем 14138 на основу 1. и 3. §§. казненог поступка обуставио. Варнава Шелеји. — Министар правде је изјавио, да још није поднео краљу предлог о обустављању политичких парница. Међутим намера му је, да у овој ствари што пре поднесе краљу предлог и нада се, да ће ове парнице убрзо моћи решити.

Политички преглед.

Прилике у Русији. У Русији су претежним делом већ обављени избори за думу. Демократска уставна странка однела је до сад сјајну победу. Избори, који имају још да се обаве, неће данашњу слику променити, шта више рачуна се, да ће демократска уставна странка још појачана бити. До сад је познат исход од 152 избора, од тих уставне демократе имају 77 мандата, припадници других разних мањих странака 20, т. зв. средња странка 20, социјалисте 8, без странака 13, конзервативца 3, а без боје 5. Држи се, да је међу њима знатан број оних, који ће прићи уставној демо-

погледа на лево, осврну се натраг, па се наже сасвим моме лицу, да ми је брком очешао ужо.

— Међу нама, као међу племенитим људима! Ви гледате пред собом, господине Лопатине, борца Мјеховског и Опатовског!

И он, одступивши један корак, погледа на мене погледом, који је вар тражио дивљења. Ја се усидих, да начиним онако лице, какво приличи томе случају.

— То је тајна, коју ја поверавам само најближим пријатељима... прошапута опет капетан нагнувши се, и одбивши се од мене, на ново устрши свој тријумфални поглед.

Мени остаде само да му се захвалим на поверењу и да се опростим с њим, јер смо се примицали полицијском мосту.

Ја бејаш собом незадовољан, ја у мало не споменух име Надежде Николајевне пред тим човеком, у коме не осећаш ни најмање поверења. Кад сам се вратио кући, јави ми Алексејевна, да се „наш мачкар“ још није вратио. Донео је и оне стаде на вратима, а на лицу јој се огледаше горко саучешће, што ја нисам при апетиту.

— А што та ваша не долази, Андрија Николајевићу?

— Јемачно је болесна, Алексејевна.

Она климну главом и, тешко удахнувши, изиде у кухињу, да донесе чај. Ја већ давно нисам обедао, иначе, него с Хелффрајхом, па ми беше врло досадно.

(Наставиће се.)

кратској странци. Победа уставне демократске странке у Москви поразила је реакционаре. Министар председник Витенев је одмах оставку, но реакционари чланови његове владе неће то да учине. Они размишљају само о том, како би се одржали на државној управи и како би и надале осигурали у Русији еру напредности. Смишљају чак и то, да се дум распуди. Но изгледа, да су то врло варљиве наде и да цар руски не може и неће на то никад пристати, јер би Русија била тада бачена у још веће травице и револуције. Природно је, што се у Русији под таквим приликама са највећом сапетом очекује скори састанак думе.

У руској штампи све јасније избијају гласови, како је скоро свршена ствар, да ће између Руса и Пољака доћи до потпуног споразума. А то ће бити први корак, да се доведе до споразума свију Словена. — Назадњаци и Чивути нарочито раде, да не дође до тога споразума између Руса и Пољака, но то по писању руске штампе неће им поћи за руком. У Русији су времена врло бурна, но посред оних силних апшења и оних ровена назадњака, као да ће победити свест и поштење руског народа и Русија из тих крвавих заплета изићи грекаљена, да на основу здраве политике напредује и јача.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. — 1. априла отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наш пошт. претплатнике којима крајем марта истиче претплата, да узволе исту за време, за месец април обнови, како же би у шилању листа до прекидања дошло.

Избор посланика у Новом Саду.

Средњи одбор вароши Новог Сада, ешио је у својој данашњој седници, да се у Новом Саду обави избор посланика за угарски сабор у недељу 16. (29.) априла. За изборног председника у првом изборном срезу где гласа I. и II. четврт, изабран је сенатор Јован Јојарт м.л., а за његовог заменика др. Роберт Јан. — За председника II. изборног среза, где гласа III, IV. и V. четврт, изабран је др. Тодор Гаџански, а за заменика његовог др. Имре Марцковић, поревни сенатор. За бележнике су овабрани Тришлер и Ковачевић, а за перовођу у II. изборном срезу Јован Лакић.

Ред богослужења о ускршњим празницима.

На Велики Четвртак: клепа на бденије у 6 сати после подне.

На Велики Петак: клепа на вечерње у 3 сата после подне. На плач Матере Божије у пола 7 сати после подне.

На Велику Суботу: клепа на јутрење у пола 4 сата ујутру. Звони на литургију у 1 сат после подне.

Први дан Ускрса: Звони на јутрење (Воскресеније) у пола 3 сата ујутру. Звони на литургију у 9 сати (у Саборној архиепископској). Звони на вечерње у 4 сата после подне.

Други дан Ускрса: звони на јутрење у 5 сати ујутру, на литургију у 9 сати, на вечерње у 3 сата после подне.

Практичан човјек.

Др. Гига Авакумовић нема пречег посла у овим данима, него да на уводном мјесту у „Дневном Listu“ пише о одвјетничком питању. Томашићу чини услугу, да не мора писати о оном што му је сад немало на првом мјесту. Није згодно сад нападати „револуционаше“, добре су ствари сад и — питање одвјетничко.

Везув

Прошле ноћи био се Везув нешто стишао, али је опасност још увек велика, јер се боје пових избацавања. Густа киша пепела непрестано пада и пепео у слојевима од метра дебелим покрива путеве и кућне кровове у околним општинама, те је на више места био узрок несрећама. Услед многог пепела у Отајани срушио се храм, а у Портичу тржишна зграда и зидови ових сахрањили су под собом више људи. Јаки потреси такође су оборили многе куће.

Свет бега у даље крајеве и по десет хиљада несрећна народа с очајном заповешћу јури са ових опасних места. Талијански краљевски пар обилази ова несрећна места и теши уплашено, бедно становништво. И у самом Напуљу у толикој је количини нападао пепео, да се једва може ходити по улицама. Штета је већ до сада огромна. Ошине Боско Треказе, која је најлепше напредовала, нестало је са лица земљина. Иста судба очекује и Торе дел' Анунцијату, а за њом долази читава чета општина, као: Резина, Портичи, Отајано, Фаорентина, Сан Бузепе, Торе дел Греко и др.

Није га срамота!

До јуче обасути поругом вође мађарске коалиције, данас су јак кабинет, јако министарство. Јуче Томашић онако, данас овако. — Политичка мудрост вође „народне“ странке превршила је мјеру. И зар је могло бити у Хрватској и Славонији друштво него што је било уз такво водство? И такви људи су се разметали дубоком политиком и давали лекције „новом курсу“. Бадава, требали су Франк и Томашић измијенити улоге. Добро су подијелили власт и идеале, али оваковом вођи, какав је Томашић, мјесто је доиста међу телићима...

„Просветини“ штатути.

Влада босанска је одобрила штатуте друштва „Просвете“, који ће се ускоро штампати. У §. 3. тих штатута вели се: „Задатак је друштва да потпомаже напредак српскога народа у Босни и Херцеговини на просветном и културном пољу. На просветном пољу помагаће га: а) пружањем материјалне помоћи Србима из Босне и Херцеговине, који уче у средњим, занатлијским и великим школама Босне и Херцеговине и Аустроугарске монархије; б) потпомагањем српских школа у Босни и Херцеговини; в) оснивањем вечерњих школа за шегрте и женске стручне школе у Сарајеву. На културном пољу помагаће га: а) пружањем материјалне помоћи младима Србима из Босне и Херцеговине, који се одају ваљаним занатима, или хоће да се усаврше у занату; б) оснивањем српских земљорадничких задруга и пропагирањем, да се оснивају.“

Издало га памћење.

Томашић у долвању Векерлу слави овога особито, као бившег председника регниколарне депутације код склапања посљедње финансијалне нагоде, гдје је Векерле по ријечима „Дневног Listu“ — „у највећој мјери засвједочи непристрасност и праведност према нама“. Него је Томашића ту издало памћење. „Рокрет“ му дозива у памет ту прошлост овим ријечима: „Не бисмо се чудили овом пожуривању комплименту новоме министру председнику да је бар у истини Векерле заступао праведно становиште напрема нама у регионоларној депутацији. Али баш на Векерлу тужили су се мађарони, да је у расправи о финансијалној нагодби заступао прама нама најинтрасигентније становиште, да се је дачаче упустио у критику нашег автономног прорачуна, да покаже, како ми на своје потреба „одвише“ трошимо! Ово је становиште Векерлово било опће познато, а сад мађарони, који то сами најбоље знаду, баш обратно тврде, јер је Векерле постао министром председником. Шта ће си Векерле о нама мислити? — Тако они бране — „част народа...“

Родило се и умрло фебруара месеца.

По званичним статистичким подацима месеца фебруара о. г. родило се у земљама круне св. Стевана 60.367 живе деце, умрло је пак 41.543. Више се родило него што је умрло са 18.824. Отуд је у Хрватској и Славонији рођено у фебруару месецу 7867, а умрло је 6746, више се родило по умрло са 2121. Број рођених је за 1400 мањи од броја рођених у фебруару месецу прошле године, но зато је и број умрлих мањи за 10.900. Највише деце је рођено на левој обали Тисе, најмање на десној обали Дунава. Највише умирања било је на ивици Таса-Мароша, а најмање је умрло на десној обали Тисе. — Фебруара месеца склопљено је 39.845 бракова и то 34.499 у Угарској, а 5374 у Хрватској и Славонији. Више је склопљено бракова но у фебруару месецу прошле године. Мешовитих бракова било је 3318, од којих на Хрватску и Славонију отпада 114, Бракова између Чивута и хришћана било је 41, у 22 случаја била је млада Чивуткиња, а у 19 младожења Чивутин. У Угарској је у 727 бракова дошло до међусобног споразума у погледу децаје вероисповести и то у 304 случаја у корист очеву, а у 423 случаја у корист материну. У највише случајева дошло је до споразума у браковима између католика и евангелика реформата. У 41 мешовитом хришћанско-чивутском браку у 16 случајева дошло је до међусобног споразума и то у 13 случајева у корист хришћанства, а у 3 случаја у корист Чивута.

Шта веле велики људи о књигама.

У књигама је — кажу велики и мудри људи — душа свих прошлих времена. У књигама је глас прошлости, који се чује и онда, кад се већ више не види вријеме и када је већ прошло као сан.

Све што је човјечанство учинило мислило, постигло или што је било: све то је сачувано на листовима књига. Они су огледало човјечанства.

Преко књиге говори мудар мудрима и онима који то хоће да постану, прије него што остаре; говори искусна старост младежи, па и самој дјечи, ако знају читати.

Добре књиге — и то добре за сва времена јесу најбоље друштво свакоме. Књиге су најискренији пријатељи на свијету: увијек исто кажу, никог не варају, књиге су за људе — што су крила за птице.

Не може ништа тако образовати као добра књига, или покварити као рђаво одабране књиге. Књиге су често читав вијек неког образовале или квариле.

Гдјекоју књигу може човјек једанпут да прочита, па да је више не отвори. Али што није било вриједно двапут прочитати на је било вриједно никако ни читати.

Читати значи мислити. Не може се лако мислити о много различитих ствари, али се може читати. Ко не чита не живи.

Брзојави „Застави“.

Стигли 30. марта.

Прилике у Угарској.

Вудимпешта. Конференција либералне странке решила је, да се странка развије. Тиса је изјавио, да ће се повући у приватан живот.

Вудимпешта. Векерле је изнео пред конференцију коалираних странака владин програм. Предавно министарство има да реши само најпотребније државне ствари: да спроведе изборну реформу; тражи се само умерена број новака; противзаконито склопљени трговачки уговори законитим путем ће се потврдити. Влада ће тежити, да са Аустријом место царинског савеза закључи царински уговор. Намерава да уреди валуту. Опће изборно право спровеће на широким демократским основама, али без штете по мађарску државну идеју, па да ипак све позване чињенице, нарочито радништво, може доћи до својих права. Нагласио је, да је владу примно на основу програма од 1867. год., али при томе сваки члан владе задржао је своја начела. Војничка питања морала су се за сада оставити на страну. Програм је примљен с великим допадањем.

Вудимпешта. Званични лист донео је наредбу министра унутрашњих послова, којом поново дозвољива колпортажу листа.

Неистинита вест.

Веч. Вест о одступању Голуховског неоснована је.

Криза у Србији.

Београд. Топовско питање остављено је да се реши после Ускрса, тиме је одложена и министарска криза.

Везув.

Напуљ. У вече је падала ситна киша пепела. Становништво носи образине и наочаре против праха. Велика је забринутост.

Прилике у Русији.

Јекатеринослав. Гувернер је издао објазу, у којој каже, да ће сваки покушај, да се изведу немири управљени против Чивута, бати најстрожије угушени. Сви сталези и народи подједнако су драгоцени цару.

Т р г о в и н а.

БУДИМПЕШТА, 10. априла 1906. — Оригинални дневни извештај будимпештанске филијале Српске Банке. Са будимпештаиске житне и продуктне берзе. Данас је продато у готовој роби:

П ш е н и ц а:

Потиска 500 мтц. 80 по 17-80.

Пештанске околине 200 мтц. 79 по 17-20.

Бачка 1550 мтц. 76 по 16-85

(Све се цене разумевају за 3 месеца).

Руж 100 мтц. по 13-30.

Зоб 100 мтц. по 16-47½, (каса).

Јавна захвала.

И путем јавности хвала свима и свакоме, који мени и мојима, у превеликој нам жалости за милим сином ми покојником

ДОКОМ (ТЕОДОСИЈЕМ)

учеником III. раз. војничке школе у Каменици,

било усмено или писмено своје саучешће изразише. Нарочито молим да приме благодарност једне ојађене мајке пречасна г. г. свештеници: Јован Вујин, Ђока Николић, Стеван Николић, који милог нам покојника из почасти опојаше и до хладног гроба отпратише. Хвала пречасном г. Стеви Николићу на тужној опрштајној речи. Хвала г. г. учитељима: Жарку Алексићу, Стевану Бошњавићу и Лазару Вукотићу, који су из почасти учествовали при упоку милог ми сина. Хвала им а и школској им децији. Хвала српској женској задрузи Ст. Футошкој на челу са врло штованом председницом госпођом Софијом пл. Будаји, која сандук милог нам Доке венцем окити. Хвала куми моје куће и покојног ми Доке г-ђи Мили Радовановића на положеном венцу свом кумчету. Из дубине ојађене душе велим: хвала, драги куме Стево и мила кумице Лепосава, на положеном венцу несретном куму Ваше дечице. Хвала, велика ти хвала, мила кумице Лепосаво и на великом труду и старању око спреме и спровода свога кумића, јер ти јадној мајци и свима мојима беше десна рука.

Хвала тужној «неви» и жалосним «ен-ђебулама» мога милог и јадног Доке.

Мили другови мога сина Доке, и који стигосте на упоку, и који не могосте доћи, и ако диван венац посласте и окитисте њиме свога друга, Вама јадна мајка не може да рече ни хвала, јер када вас видех и сетим се, видим, и сетим се свога поноса, свог милог сина — и тад сузе мајку хоће да угуше. Само могу да вас молим: задржите ми сина у братској успоени.

Хвала г. г. занатлијама, носиоцима и пратиоцима до гроба мога сина. Хвала свој иноверној господи и госпођама, који ми милог Доку до вечне куће отпратише. Хвала свом грађанству футошком.

Искрено учешће свију, и које споменух, и које не споменух, беше мелем на препузло срце једне несретне мајке.

У Старом Футогу, 22. мар. (4. апр.) 1906.
Тугом сврхана

397 1-1 Катница удова Поповић.

Arverési hirdetmény.

Vagyonbukott Sztankovits és Markovits újvidéki lakosok csódtömegéhez tartozó a csődleltár 1—543 tételei alatt felvett 11713 korona 60 fillér beszerzési és 4722 korona 63 fillér becsértékű különféle papir-, írószér, könyvárúk és üzleti berendezés az újvidéki kir. törvényszéknek mint csődbíróságnak 4122/ex 906. számú határozata folytán újvidéki közdósok üzletében sücs utca 11. házszám alatt leltár szerint tételenként nyilvános árverésen április hó 19-én kezdődőleg reggel 9 órakor elővezetnek.

A legmagasabb ajánlattevő tartozik a részére leütött árút nyomban készpénzben megfizetni és elszállítani. A csődtömeggondnok az árúknak sem mennyiségeért sem minőségeért nem szavatol.

A csődleltár alulírott csődtömeggondnok irodájában Flatt utca 6. házszám alatt bármikor megtekinthető.

Dr. BALLA ALADAR

mint vb. Sztankovits és Markovits csődtömeggondnoka.

391 1-3

СНИЖЕНЕ ЦЕНЕ!

КАФА: у врећама од 5 кила, франко уз поузеће:

Сантос I-а	1 кила	Круна	2:40
Сантос перла	1 "	"	2:80
Либериа огромно зрно	1 "	"	3:—
Порторико I а	1 "	"	3:10
Порторико перла	1 "	"	3:20
Куба I-а врло јака	1 "	"	3:30
Куба перла	1 "	"	3:40
Џејлон сјатна спец.	1 "	"	3:60
Златна Јава мирисава	1 "	"	3:40

У 1 пакет дајем и 2—3 врсте, засебно спаковане.

◀ Кафе су нефарбане. ▶

ЗЕЈТИН: У лименим кантама од 5 кила, франко:

5 кила столног финог	Кр.	8:—
5 " Бари италијански	"	9:—
5 " Ница француски	"	11:—

ТЕЈ: 1/4 кила руског Кр. 2:30
1/4 " кина мандарин " 3:—
1/4 " Пекомеланш " 4:20

Уз 4 1/2 киле кафе може се и 1/4 кгр. теја спаковати, чиме се ушпара поштарина.

ТРГОВИНА МИЛОША БАХА

283 17-30 Фијума, Via Giuseppe 4.

Уписивања

за течај књиговодства на КР. КОНЦ. ТРГОВАЧКОЈ ШКОЛИ У ПЕТРОВАРАДИНУ трају дневно до 1. маја п. р. од 1—2 сах. у Гранд-Хотелу Мајера I. спрат, бр. 42., а доцније на пошти у Каменици.

Нови Сад, априла 1906. год.

проф. Ј. Моган

390 1-4 трговачка школа у Вршцу.

ПРВА ЗАДРУГА

за опрему девојачку,

ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

ЗАВОД

ЗА ОСИГУРАЊЕ ЖИВОТА И ДЕЦЕ.

Основано године 1863.

Јужно угарска генералва агентура:

НОВИ САД,

Андрашијева улица број 1.

Осигуравајући фонд 31. децембра 1904.

шесдесет милиона круна.

Друштво осигурава женску и мушку децу као и живот, под свим уобичајеним начинима.

Траже се заступници и чиновници за путовање за Бачку, Срем и Банат, који ће бити стално ангажовани.

393 1-3

СРПСКОЈ ДЕОНИЧАРСКОЈ ШТАМПАРИЈИ У САРАЈЕВУ

потребан је

УПРАВНИК

Рефлектанти требају најдаље до 10. (25.) априла о. г. понуде и документе послати, са ознаком плате и услова.

370 3-3

Управни одбор.

ПОРТАЛ

од тврдог дрвета, добро очуван фирме Карла Крона у Новом Саду, заједно са целим прибором, и то: окнима, огледалима, пердама и гасним осветлењем, продаје се јефтино услед грађевинске преоправке. Обавештења даје горња фирма непосредно.

386 1-5

ПОТРЕБУЈЕМ ЗА МОЈУ МУШКУ И ЖЕНОКУ КОНФЕКЦИОНАЛНУ ТРГОВИНУ

ЦИПЕЛА ШЕШИРА и т. д. једног старијег ПОМОЋНИКА

исти мора бити подпуно вјешт струковњак као и излога аранжер, и самосталан продавац. Плата по заслуги. Ступање од 1. до 15. маја најдуже.

Шандор Теодоровић

365 3-3

Вивковце.

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА

ЈАШЕ ГЕРТУРОВА

у СОВБОРУ,

потребује једног старијег помоћника, првенство имају, који су вични наручивању робе и кореспонденцији. Ступање по могућству одмах.

375 3-3

ЗА МОЈУ ВОСКАРСКУ И КОЛАЧАРСКУ

РАДЊУ

треба **ПОМОЋНИКА**

као и шегрта. Првенство има онај помоћник, који је вешт у прављењу свећа.

Мија Чупић

377 3-3

Нови Сад, Ђурчијска ул. бр. 30.

ПОМОДНА, ГАЛАНТЕРИЈСКА, КРАТКЕ И БЕЛЕ РОБЕ

Т Р Г О В И Н А

Драгољуда Ст. Рајића

у Панчеву,

потребује једног старијег помоћника, који је вичан и намештању излога. Потребно је знање српског, немачког, мађарског и романског језика. Ступање одма или за 14 дана.

361 3-3

КОНТОАРИСТА

млађи човек, око 20 година стар, Србин, који је српско хрватском, немачком и мађарском језику у говору и писму потпуно вешт, а по могућству и

359 2-2

стенограф

тражи се за једну кућу (велетрговину) у Трсту. Понуде нека се одмах шаљу под шифром: „Schöne Schrift“, Hauptpostrestante Triest.

Конкурс.

„Шабачком Певачком Друштву“ потребан је

ХОРОВОЂА,

који може одмах ступити.

Кандидати имају поднети своја документа управи „Шабачког Певачког Друштва“. Плата 1200 динара на годину.

Шабац — Србија.

Управа

401 1-3

„Шабачког Певачког Друштва“.

ТРГОВАЧКИХ ЧИНОВНИКА.

Тражи се неколико младих озбиљних људи, вештих канцеларијским пословима, а да су добре коресподенте на српском и немачком језику.

Места стална и лепо осигурана будућност. Почетне плате 2400, 2000, 1800, 1200 круна годишње, према способностима.

Понуде треба слати на српском и немачком језику уз препис свију документа на

Друштво Привредник

у Загребу.

399 1-3